

«БЕКІТЕМІН»

Астана халықаралық
университетінің қабылдау
комиссиясының төрағасы

А.Б. Мырзағалиева

« 06 » 06 2026 ж.

В031 Сән, дизайн
В007 Көркем еңбек және сызу мұғалімдерін даярлау
білім беру бағдарламаларына түсушілер үшін шығармашылық
емтихан
БАҒДАРЛАМАСЫ

Астана қ. 2026 ж.

Шығармашылық емтихан бағдарламасы «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидалары» негізінде В031 Сән, дизайн, В007 Көркем еңбек және сызу мұғалімдерін даярлау білім беру бағдарламаларына түсушілер үшін жасалды, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығы (03.05.2024 ж. №212 бұйрығымен өзгерістер мен толықтырулар еңгізілген), Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылы 31 Қазанда № 17650 болып тіркелді.

Шығармашылық емтихан бағдарламасы Жоғары өнер және дизайн мектебі отырысында талқыланды, 25 мамыр 2026 ж., хаттама № 7

Шығармашылық емтихан бағдарламасы келісілді:

Өнер және гуманитарлық ғылымдар жоғары мектебінің деканы
Ыбырай С.Б.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

6B021 – Өнер бағыты бойынша Астана халықаралық университетіне түсетін абитуриенттер 6B02107 - «Fashion-дизайн», 6B02105 - «Графикалық дизайн», 6B02106 - «Сәулеттік дизайн» бағдарламасы бойынша оқуға қабылдау кезінде кәсіби бағыттылықтың түсу сынағынан өтеді (сурет, кескіндеме және сызу бойынша түсу емтихандары), 6B01403 Көркем білім (IP), 6B01404 Еңбекке оқыту және кәсіпкерлік негіздері (IP), 6B01402 Көркем еңбек және бейнелеу өнері мұғалімі бағдарламасы бойынша оқуға қабылдау кезінде кәсіби бағыттылықтың түсу сынағынан өтеді (сурет және кескіндеме) («Жоғары білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидалары» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығы).

Түсу емтихандары шығармашылық конкурс нысанында өткізіледі.

В031 Сән, дизайн білім беру тобына, жалпы орта, техникалық және кәсіптік немесе орта білімнен кейінгі білімі туралы құжаты бар, түсуші тұлғалар екі шығармашылық емтихан тапсырады (1. Сурет және кескіндеме, 2. Сызу). В007 Бейнелеу және сызу мұғалімдерін даярлау білім беру тобына, жалпы орта, техникалық және кәсіптік немесе орта білімнен кейінгі білімі туралы құжаты бар, түсуші тұлғалар екі шығармашылық емтихан тапсырады (1. Сурет 2. Кескіндеме).

Жалпы орта немесе техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім туралы құжаты бар оқуға түсушілер үшін шығармашылық емтихандар 50 балдық жүйе бойынша бағаланады.

Аталған басылым емтихан процедураларының сипаттамалары мен сипатын, нәтижелерді бағалау критерийлерін қамтиды. Бағдарлама шығармашылық жұмыстарды орындауға қойылатын негізгі талаптардан тұрады.

Шығармашылық емтиханының **мақсаты** – сурет, кескіндеме және сызу саласындағы дағдыларды айқындау болып табылады.

Міндеттері:

1. Абитуриенттің салынатын суреттің сұлулығын, сәйкестігі мен үйлестігін сезіну, стильдік бірлігі мен органикалық тұтастығының қағидастарын ұғыну сияқты композициялық пайымдарын айқындау.

2. Перспективада нысанды дәлме-дәл конструктивті салуды және кескіндемедегі сәуле мен көлеңкенің және түстің көлемін беруді ескере отырып суретті композициялық орналастыра білу.

1 ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАН

СУРЕТ бойынша шығармашылық емтиханынан өту тәртібі

Сурет бойынша шығармашылық емтиханының мақсаты – перспективада нысанды сызықтық- конструктивті салуды және суреттің сәуле-көлеңкелік шешімін айқындау.

Міндеттері:

1. Суретті параққа композициялық айқын орналастыру біліктілігін анықтау.

2. Заттарды сызықтық салу және олардың пропорциясы мен кеңістіктік өзара байланысын беру біліктілігін тексеру.

3. Рең және сәуле-көлеңкелік құралдар арқылы көлемді, жарықты, заттардың түстік фактурасын беру біліктілігін айқындау.

Абитуриент білуі тиіс:

1. Абитуриент геометриялық денелердің композициясын салуды орындайды (В031 Сән, дизайн), гипс маскасының салуды орындайды (В007 Бейнелеу және сызу мұғалімдерін даярлау). Жәй қарындашпен ватман қағазында жұмыс істеу қажет. Оқуға түсуші тапсырманы 4 академиялық сағаттың ішінде (45 минуттан) орындауға міндетті.

2. Әрбір сыналатын орындауы тиіс болатын композициялар құрамы (куб, пирамида, шар, алты қырлы призма, цилиндр, конус). Егер орындалған сурет тапсырмаға сәйкес келмесе абитуриент барынша төмен баға алады (В031 Сән, дизайн).

3. Қойылым өзге бейнеден емес, өмірден жасалған

4. Жұмысқа кіріспес бұрын, сыналатын адам сынағандар мен іріктеудің дұрыс пропорцияларын айқындау үшін алғашқы парақта түрлі вариацияларды сынап көре отырып композицияның мінсіз нұсқасын анықтауы тиіс. Қолжазбаның алғашқы түрі дайын жұмыспен бірге тапсырылады.

5. Негізгі жұмыс парағы мен алғашқы паракты өзімен бірге алып келуге болмайды, оларды тек емтихан комиссиясы береді. Емтиханнан өтуші өзімен бірге ұштағыш, өшіргіш және қарындаштар алып келуі тиіс, жұмыс қағазда (А-3) орындалады. Қарындаштардың жұмсақтық дәрежесін сынақтан өтуші өз қалауынша таңдайды. Талапкер өзін-өзі керек материалдармен қамтамасыз етеді.

6. Негізгі жұмыс ватманының сыртқы бетіне абитуриент емтихандық жұмыстың титулын толтырады: емтиханнан өтуші параққа қол қойған күн, қолы, дәл уақыт жазылады және қабылдау комиссиясының мөрі қойылады.

7. Егер қажеттілік туындайтын болса, абитуриенттің өтініші бойынша бүлінген парақ жаңаға алмастырылуы мүмкін. Бұл жағдайда жаңа

парақ таңбаланады, ал ескісі алынады. Емтиханнан өтуші суретті орындауға қосымша уақыт алмайды.

8. Баға 20 балдық шкала бойынша қойылады. Жұмыс іріктеп алынған көрсету құралының дұрыстық критерийі, сурет элементтерінің теңгерімділігі, композициялық қатардың үйлесімділігі бойынша бағаланады. Егер жұмыс сапасының әлдебіреуі қисынсыз, жеткіліксіз немесе шамадан тыс көрсетілген болса емтиханның бағасы төмендетіледі.

КЕСКІНДЕМЕ бойынша шығармашылық емтиханынан өту тәртібі

Мақсаты: Көркем бейне жасаудағы кескіндеме салу дағдыларын айқындау.

Міндеттері:

1. Түсі және фактурасы әртүрлі заттардың кескіндемелік суретін әсерлі орындау дағдыларын тексеру.
2. Кескіндеме салу құралдары арқылы заттардың көлемін, фактурасын, тұтастығын жеткізу біліктілігін айқындау.

Кескіндеме бойынша емтиханға қойылатын талаптар

Кескіндеме бойынша емтихан натюрморт салу болып табылады:

Натюрморттың мәнері келесі талаптарға сай болуы тиіс:

1. пішіні айқын төрт немесе бес заттың болуы;
2. бір немесе екі бір түсті шаршаулаудың және бір немесе екі сәндік болуы;
3. мәнерде бейнелік-әсемдік пен ырғақты дамудың, тепе-теңдіктің, тұтастықтың болуы.
4. Натюрморт композициясының тұрғысынан мәнерде заттар мен шаршаулау сандарын құбылтуға рұқсат етіледі.
5. Абитуриенттердің әртүрлі топтарына ұсынылған натюрморттардың күрделілік дәрежесі бірдей болуы тиіс.
6. Оқуға түсуші тапсырманы 4 академиялық сағаттың ішінде (45 минуттан) орындауға міндетті.
7. Тапсырма 30-балдық шкала бойынша бағаланады.
8. Материалдар: қағаз (А-3), акварель, гуашь немесе темпера, аралас – абитуриенттің таңдауы бойынша, қарындаш, өшіргіш, қылқалам.

Сурет және кескіндеме бойынша емтихандық жұмыстарды бағалау критерийлері

«Өте жақсы» (40–50 балл)

Емтихандық жұмыста:

- үйлестіру белгілері толық іске асырылған;
- бейнеленетін объектілердің шамалары мен пропорциялары толық сәйкес келеді;
- пішіннің негізгі конструктивтік және әсемдік ерекшеліктері толық айқын жеткізілген;
- бейненің тұтастығы, жекелеген бөліктері мен бөлшектерінің үндік үйлесімі қиысып тұр.

«Жақсы» (25–39 балл)

Емтихандық жұмыста:

- үйлестіру белгілері жеткілікті дәрежеде байқалады;
- бейнеленетін объектілердің шамалары мен пропорциялары едәуір сәйкес келеді;
- пішіннің негізгі конструктивтік және әсемдік ерекшеліктері елеулі дәрежеде айқын жеткізілген;
- бейненің тұтастығы, жекелеген бөліктері мен бөлшектерінің үндік үйлесімі жеткіліксіз.

«Қанағаттанарлық» (5–24 балл)

Емтихандық жұмыста:

- суреттің парақта дұрыс орналаспауы;
- бейнеленетін объектілердің шамалары мен пропорцияларының сәйкестігі туралы көзқарас бар және олардың пішінінің негізгі конструктивтік және әсемдік ерекшеліктері белгілі бір дәрежеде айқындалған;
- бейнеленетін пішіннің конструктивтік құрылысы жеткілікті айқындалмаған;
- бейнелер бөлшектеніп кеткен, жекелеген бөліктері мен бөлшектерінің үндік үйлесімі қиыспайды.

«Қанағаттанарлықсыз» (1–4 балл)

Емтихандық жұмыста:

- парақтың берілген форматында бейненің үйлесімі жоқ (сурет төменге, жоғарыға, бір жағына қарай жылжып кеткен, оның өлшемі ұсақ немесе өте ірі);
- бейнеленетін объектілердің шамалары мен пропорцияларының сәйкестігінде елеулі бұзылушылықтар бар және олардың пішінінің негізгі конструктивтік және әсемдік ерекшеліктері әлсіз айқындалған;
- пішінді конструктивтік талдаудың орнына затты механикалық көшіру;
- бейне аса жалаң және қарапайым бейнеленген.

2 ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАН

СЫЗУ бойынша шығармашылық емтиханынан өту тәртібі

Абитуриент білуі тиіс:

1. Сызбаларды дұрыс безендіруді.

Сызбаларды орындауға арналған құралдарды, керек-жарақтарды және материалдарды. Құралдармен жұмыс істеудің тиімді тәсілдерін.

Сызықтар: тұтас жуан негізгі, іркілме, тұтас жіңішке, тұтас ирек, іркілме-үзік және екі нүктесі бар жіңішке. Сызбаның форматтары, қоршауы және негізгі жазулар.

Өлшем түсіру туралы кейбір мәліметтер (шығару және өлшемдік сызықтар, көрсеткіш, диаметрі мен радиусының белгілері; бөлшектің қалыңдығы мен ұзындығын жазумен көрсету; өлшемдік сандардың орналасуы). Масштабты қолдану және белгілеу.

Сызбаның шрифтісі туралы мәлімет. Сызбалардағы әріптер, сандар және белгілер.

2. Проекциялау тәсілдері

Проекциялау. Орталық және параллель проекциялау. Тікбұрышты проекция. Заттардың кескінін проекцияның бір, екі-үш өзара перпендикуляр жазықтықтарында орындау. Сызбада көріністердің орналасуы және олардың атаулары: алдынан қарағандағы көрінісі, жоғарыдан қарағандағы көрінісі, сол жағынан қарағандағы көрінісі. Сызбадағы көріністердің қажетті және жеткілікті мөлшерін анықтау. Жергілікті көріністер (проекциялық байланыста орналасқан) туралы ұғым.

Қиғаш бұрышты фронталь диаметрлік және тікбұрышты изометриялық проекциялар. Осьтердің бағыттары, бұрмалану көрсеткіштері, өлшемдер түсіру.

Жазық және көлемді пішіндердің аксонометриялық проекциялары. Сопак салу.

Техникалық сурет туралы ұғым. Техникалық суреттер және тікбұрышты проекциялар жүйелерінде бейнеленген заттардың аксонометриялық проекциялары. Аксонометриялық проекциялар түрлерін және оны салудың тиімді тәсілін таңдау.

3. Сызбаларды оқу және орындау.

Геометриялық денелердің проекциялары. заттарды геометриялық денелерге (призмаларға, цилиндрлерге, конустарға, пирамидаларға, шарға және олардың бөліктеріне) ойша жіктеу. Геометриялық денелер тобының сызбалары.

Сызбадан дененің үстіңгі бетін түзетін, заттың пішінін құрайтын төбесін, қабырғаларын табу. Заттың пішінін ескере отырып сызбаға өлшем түсіру.

Кескіннің графикалық құрылымын талдау. Заттардың сызбаларын геометриялық құрылымдарды, яғни кесіндіні, шеңберді және бұрыштарын тең бөліктерге бөлуді; түйіндесуді пайдалану арқылы орындау.

Сызбадағы кескіндердің қажетті және жеткілікті мөлшерін анықтау. Басты кескінді таңдау. Зерделенген шарттылықтан тұратын сызбаларды оқу және орындау.

Абитуриент істей білуі тиіс:

1. сызба құралдарын тиімді пайдалануды;
2. заттың пішінін тікелей заттың өзі және олардың сызбалары бойынша талдау;
3. кескіннің графикалық құрамын талдау;
4. күрделі емес заттардың сызбаларын, нобайларын және көрнекі кескіндерін оқу және орындау;
5. сызбадағы көріністердің қажетті мөлшерін таңдау;
6. модельдің екі көрінісі бойынша үшінші көрінісін салу;
7. осы модельдің аксонометриялық проекциясын көрсету және орындау;
8. жазуларды сызбаның шрифттерімен орындау;
9. сызбаларды қол техникасының графикасында орындай білу.

Сызу бойынша түсуге арналған емтихандық графикалық жұмыстың мазмұны

1. Абитуриенттің аудиториядағы орны мен тапсырманың нұсқасы (билет түріндегі) емтиханның алдында таңдалады.
2. Берілген модельдің екі көрінісі бойынша 1:1 масштабындағы үшінші көріністі салу.
3. Қиып өтетін жазықтыққа түскен модельдің учаскесіне іркілме сызықтар (штриховка) түсіру.
4. Тапсырмада көрсетілген өлшемдерді қондыру.
5. Аксонометриялық проекция (тікбұрышты изометрия) салу, көрінбейтін сұлбаның сызықтарын көрсету.
6. Сызбаны безендіру (рамка)

Сызу бойынша емтихандық жұмыстарды бағалау критерийлері

Поз.	Атауы	Позиция		Балл	Сома
1	Композиция	1.1	Сызбаны А3 форматында орналастыру	5	8
		1.2	Масштабтылығы	3	
2	Сызудың проекциялары	2.1	2 проекцияны сызу	7	30
		2.2	Үшінші проекцияны салу	8	
		2.3	Аксонометрия	10	
		2.4	Өлшемдерді түсіру	5	

3	Графика	3.1	Сызба сызықтарының стандарты	5	9
		3.2	Сызықтардың өзара параллельдігі мен перпендикулярлығы	4	
4	Шрифт	4.1	Негізгі жазулар мен өлшемдік сандарды жазу	3	3
Жиыны:				50	50

Қойылатын талаптар. Ең алдымен сызда сызықтың үш түрінің қалыңдықтарының айырмашылығы айқын көрініп тұруы тиіс, көрініп тұратын нобайдың (негізгі) сызығының – олардың қалыңдығы 0,4 мм шамасында, көрінбейтін нобайдың сызығының – олар екі есе жіңішке – 0,2 мм және қалыңдығы 0,1 мм тең болатын қалған барлық сызықтардың – осьтік, өлшемдік, радиустардың және т.б. Аталған өлшемдерге дәлме-дәл сәйкес келу талап етілмейді, бірақ осы төрт қалыңдық көзге айқын байқалып тұруы тиіс. Содан кейін сызықтардың өздерінің сапасы бағаланады: олардың шеттері тегіс болуы, бір көріністің сызығының қалыңдығы сызбаның бүкіл шетінің бойымен бірдей болуы, сызықтың бұрыштардағы және түйіскен жерлердегі қиылысуы – таза, жиектері тегіс және бұрыштары үшкір, түйіндесуі – көрінбейтін қалыңдықта және кертпешсіз, сондай-ақ елеулі сынықсыз болуы, жіңішке сызықтар – үзіксіз, ал сызықтардың өздері – қап-қара, бір түсті, аса сұйылмаған болуы тиіс. Бір өлшемдегі сандар мен әріптер жақсы түйіндескен және бір стильде орындалған, бірдей элементтері бар тең биіктікте болуы тиіс. Шрифтінің стилі кез келген болуы мүмкін.